

Makroekonomik Görünüm – Eylül 2021

Dünya: Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) gibi uluslararası kuruluşların 2020 ve 2021 yıllarına ait en güncel ve bir önceki küresel büyüme öngörülerine aşağıda yer verilmiştir:

Kurum	Kaynak	2021		2022	
		(Güncel)	(Önceki)	(Güncel)	(Önceki)
IMF	Temmuz 2021 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Nisan 2021)	6,0% ↔	6,0%	4,9% ↑	4,4%
Dünya Bankası	Haziran 2021 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu (önceki: Ocak 2021)	5,6% ↑	4,0%	4,3% ↑	3,8%
OECD	Mayıs 2021 Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Mart 2021 Ara Dönem Raporu)	5,8% ↑	5,6%	4,4% ↑	4,0%

IMF tarafından yayınlanan Temmuz ayı Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda, ekonomiler arasındaki ekonomik farklılıkların Nisan raporuna göre daha da arttığı belirtilmiştir. Raporda, küresel ekonominin 2021 yılında %6 ve 2022 yılında %4,9 büyüyeceği belirtilmiştir. Raporda, gelişmekte olan ülkelerin 2021 yılı beklentileri aşağı yönlü revize edilirken, gelişmiş ekonomilerde yukarı yönlü güncelleme yapılmıştır. 2022 yılında küresel büyüme tahmini için yapılan %0,5'lik artışın, başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkelerde 2021 yılının ikinci yarısında beklenen ilave mali destekler ve sağlık koşullarındaki iyileşmeden kaynaklandığı vurgulanmıştır.

2020 yılı Mart başında Covid-19 salgınının ekonomik etkilerine ilişkin endişelerinin artmasıyla birlikte politika faizini yüzde 0,00-0,25 aralığına çeken ABD Merkez Bankası FED, Mart 2020'den bu yana faiz seviyesinde bir değişikliğe gitmemiştir. 2020 Ağustos ayında Jackson Hole Sempozyumunda yaptığı konuşmada FED Başkanı Jerome Powell, para politikası stratejisinde değişikliğe gidildiğini belirterek, bankanın bundan böyle hedefleyeceği "ortalama" yüzde 2 enflasyon seviyesinin aşılması halinde dahi, buna bir süre izin verecek ve ortalamayı bu seviyede tutturacak şekilde faizlerde artışa gidilmeyerek gevşek para politikasına devam edileceğini duyurmuştur. Pandeminin getirdiği kısıtlamaların görece olarak gevşediği 2020 üçüncü çeyrekte yüzde 33,4 oranında (QoQ) büyüme kaydeden ABD gayrisafi yurtiçi hasılası, son çeyrekte yüzde 4,1 ve 2021 ilk çeyrekte ise yüzde 6,4 oranında büyüme kaydemıştır. ABD ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde ise yıllık bazda %6,5 büyümüştür. Yılın ikinci yarısında GSYH'daki artışta, devam eden ekonomik toparlanma, kurumların yeniden açılması ve hükümetin Covid-19 salgınına yönelik verdiği destekler etkili olmuştur.

ABD'de Ağustos'ta tüketici fiyat endeksi (TÜFE) bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 5,3 artmıştır. Aylık olarak ise yüzde 0,4 olan piyasa beklentisinin altında yüzde 0,3 olarak gerçekleşerek son 7 ayın en düşük artışını gerçekleştirmiştir. Fed Başkanı Jerome Powell enflasyonun yükseldiği; ancak bu yükselmenin büyük ölçüde geçici faktörlerden kaynaklandığını vurgulamıştı. Ülkede enflasyon ve teşvik edici politikaların geri çekilmesi tartışmaları yaşanırken ABD Senatosu 550 milyar dolarlık yeni yatırım öngören altyapı paketini onaylamıştır. İki partiden destek alan paketin yasalaşması için Temsilciler Meclisi'nin onayı gerekmektedir.

Fed Başkanı Jerome Powell, Temmuz ayı toplantısının ardından yaptığı açıklamada, komitenin uygun para politikası duruşunu değerlendirirken gelen verilerin ekonomik görünüm üzerindeki etkilerini izlemeye devam edeceği ve hedeflere ulaşılmasını engelleyebilecek risklerin ortaya çıkması halinde, para politikası duruşunu buna göre ayarlamaya hazır olacağını yinelemiştir. Federal Açık Piyasa Komitesi'nin uzun vadede maksimum istihdam ve yüzde 2 enflasyon hedefini sağlamayı amaçladığı belirtilen açıklamada, bu hedeflere ulaşılana kadar para politikasının destekleyici duruşunun sürdürülmesinin beklendiği vurgulanmıştır.

Avrupa Birliği Komisyonu yayınladığı 2021 Yaz Dönemi Ekonomik Tahmin Raporu'nda, 2021 yılı büyüme tahminini bahar dönemi raporuna göre Avrupa Birliği (AB) için 0,6 ve Avro Bölgesi için 0,5 yüzde puan artırarak sırasıyla %4,8 ve %4,5'e yükseltmiştir. Komisyon, her iki bölge ekonomisinin, 2022 yılında bir önceki rapora göre yüzde 0,1 puan

daha fazla büyüyeceği beklentisini ifade ederken, raporda AB ve Avro Bölgesinin reel GSYH itibarıyla kriz öncesi dönemi seviyesine, ancak 2021 yılının son çeyreğinde ulaşacağını öngörmüştür.

Türkiye: Aşağıdaki tablo, 2020 yılında yüzde 1,8 oranında büyüyen Türkiye'ye ilişkin IMF, OECD ve Dünya Bankasının 2021-2022 yılları son resmi büyüme tahminlerini vermektedir. OECD Mayıs 2021 güncellemesinde, 2021 yılı için Ocak ayında yaptığı yüzde 5,9'luk büyüme tahminini yüzde 5,7'ye çekmiş, 2022 yılı için ise yüzde 3,0'dan yüzde 3,4'e yükseltmiştir. Dünya Bankası, Haziran 2021'de tarihinde yayımladığı Bölgesel Güncelleme Raporunda, Türkiye için Ocak 2021'de yaptığı tahminlerinde revizyona gitmiş ve 2021 yılı tahminini yüzde 4,5'tan yüzde 5'e artırırken 2022 yılı tahminini yüzde 5'ten yüzde 4,5'a indirmiştir. IMF, Temmuz ayı Dünya Ekonomik Görünüm raporunda Türkiye için öngördüğü 2021 reel ekonomik büyüme tahminini 0,2 puan aşağı çekerek, yüzde 5,8'e düşürmüştür. IMF, Türkiye ekonomisine dair 2022 büyüme tahminini de düşürerek yüzde 3,3 büyüme öngörmüştür. IMF'nin Nisan ayı raporunda, Türkiye ekonomisinin 2021 yılında yüzde 6,0, 2022'de ise yüzde 3,5 büyüyeceği tahmini yapılmıştır.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings ise; Türkiye için bu yılki büyüme beklentisinin özellikle yılın birinci çeyreğinde güçlü performansın ardından yüksek devir etkisi ve ekonomik faaliyette devam eden direnç nedeniyle yüzde 6,3'ten yüzde 7,9'a yükseltildiğini bildirmiştir.

Kurum	Kaynak	2021		2022	
		(Güncel)	(Önceki)	(Güncel)	(Önceki)
IMF	Temmuz 2021 Dünya Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Nisan 2021)	5,8% ↓	6,0%	3,3% ↓	3,5%
Dünya Bankası	Haziran 2021 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu (önceki: Ocak 2021)	5,0% ↑	4,5%	4,5% ↓	5,0%
OECD	Mayıs 2021 Ekonomik Görünüm Raporu (önceki: Mart 2021 Ara Dönem Raporu)	5,7% ↓	5,9%	3,4% ↑	3,0%

TCMB, enflasyon görünümüne ilişkin risklerin bertaraf edilmesi, enflasyon beklentilerinin kontrol altına alınması ve dezenflasyon sürecinin en kısa sürede yeniden tesisi için parasal sıkılaştırma politikası kapsamında politika faizini sırasıyla Eylül 2020 toplantısında 200 bps artışla yüzde 10,25 seviyesine, Kasım ayında 475 bps artışla yüzde 15,00 seviyesine Aralık ayı toplantısında ise ilave 200 bps artışla yüzde 17 seviyesine ve nihayet Mart 2021 toplantısında 200 bps artışla yüzde 19 seviyesine çıkartmıştır. Mart toplantısına ilişkin karar metninde enflasyon beklentileri, fiyatlama davranışları ve orta vadeli enflasyon görünümü üzerindeki riskler dikkate alınarak önden yüklemeli ve güçlü bir ilave parasal sıkılaştırma yapılmasına karar verildiği vurgulanmıştır. Kurul, Ağustos PPK toplantısında, politika faizinin yüzde 19 düzeyinde sabit tutulmasına karar vermiştir. Ayrıca, yılın 3. enflasyon toplantısında Merkez Bankası, 2021 yıl sonu için yüzde 12,2 olan enflasyon tahminini yüzde 14,1 olarak yukarı yönlü güncellemiştir. Toplantıda temel varsayımlar ve kısa vadeli öngörüler çerçevesinde, politika faizinin güçlü dezenflasyonist etkiyi muhafaza edecek şekilde, enflasyonun üzerinde bir düzeyde oluşturulmaya devam edileceği bir görünüm altında, enflasyonun kademeli olarak hedeflere yakınsayacağı öngörüldüğü belirtilmiştir. Bu çerçevede, enflasyonun 2021 yılı sonunda yüzde 14,1 olarak gerçekleşeceği, 2022 yıl sonunda yüzde 7,8'e ve 2023 yıl sonunda ise orta vadeli hedef olan yüzde 5 seviyesine gerileyerek istikrar kazanacağı tahmin edilmiştir. TCMB, enflasyon raporu tahmin patikasındaki belirgin düşüş sağlanana kadar para politikasındaki mevcut sıkı duruşun kararlılıkla sürdürüleceğinin altını çizmiştir.

Ticaret Bakanlığı tarafından üçer aylık dönemler halinde uygulanan Dış Ticaret Beklenti Anketi sonuçlarına göre, 2021 yılı 3. çeyrek İhracat Beklenti Endeksi bir önceki çeyreğe göre 4,4 puan azalarak 127,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. İhracat Beklenti Endeksine dâhil edilen soruların yayılma endeksleri incelendiğinde, gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi, ihracat sipariş beklentisi ve şu anda kayıtlı ihracat sipariş düzeyine ilişkin değerlendirmeler, endeksi azalış yönünde etkilerken; son 3 aydaki ihracat sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilemiştir.

2021 yılı 3. çeyrek İthalat Beklenti Endeksi, bir önceki çeyreğe göre 2,9 puan artarak 114,5 olmuştur. İthalat Beklenti Endeksine dâhil edilen sorulardan ithalat beklentisi (gelecek 3 ay), şu anda kayıtlı ithalat sipariş düzeyi ve son 3 aya ilişkin ithalat sipariş düzeyi sorularına yönelik değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, ithalat birim fiyatı beklentisine (gelecek 3 ay) yönelik değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkilemiştir.

Rapor tarihimiz itibarıyla temel makro ekonomik gelişmeler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Gösterge	Güncel Değer	Önceki Değer	Açıklama
Büyüme (TÜİK)	<u>2021-Q2</u> 21,7%	<u>2021-Q1</u> 7,00%	GSYH 2021 yılı ikinci çeyrek ilk tahmini; zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %21,7 artmıştır. GSYH'yi oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2021 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; hizmetler %45,8, sanayi %40,5, mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri %32,4, diğer hizmet faaliyetleri %32,3, bilgi ve iletişim faaliyetleri %25,3, kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri %8,5, gayrimenkul faaliyetleri %3,7, inşaat %3,1 ve tarım, ormancılık ve balıkçılık %2,3 artmıştır. Finans ve sigorta faaliyetleri ise %22,7 azalmıştır.
İşsizlik (TÜİK)	<u>2021/07</u> 12,0%	<u>2021/06</u> 10,60%	Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre 506 bin kişi artarak 3 milyon 902 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 1,4 puanlık artış ile %12,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin sayısı 2021 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre 125 bin kişi artarak 28 milyon 730 bin kişi, istihdam oranı ise 0,2 puanlık artış ile %45,1 olmuştur.
Enflasyon TÜFE ÜFE (TÜİK)	<u>2021/08</u> 19,25% 45,52%	<u>2021/07</u> 18,95% 44,92%	TÜFE Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,12, bir önceki yılın Aralık ayına göre %11,65, bir önceki yılın aynı ayına göre %19,25 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,78 artış gerçekleşmiştir. Yİ-ÜFE Ağustos ayında bir önceki aya göre %2,77, bir önceki yılın Aralık ayına göre %28,51, bir önceki yılın aynı ayına göre %45,52 ve on iki aylık ortalamalara göre %31,34 artış göstermiştir.
Sanayi Üretim Endeksi (TÜİK)	<u>2021/07</u> 8,7%	<u>2021/06</u> 23,9%	Sanayi Üretim Endeksi, 2021 Temmuz ayında geçtiğimiz yıl aynı ayına kıyasla %8,7 artmıştır. Alt sektörler incelendiğinde, 2021 yılı Temmuz ayında madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %15,2, imalat sanayi sektörü endeksi %7,9 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %11,7 artmıştır.
Otomobil ve Hafif Ticari Araç Satışları (ODD)	<u>2021/08</u> 58.454	<u>2021/07</u> 47.849	Türkiye otomobil ve hafif ticari araç toplam pazarı, 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %24,3 artarak 501.004 adet olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı Ağustos ayına göre %5,0 azalarak 58.454 adet olmuştur.
Konut Satışları (TÜİK)	<u>2021/08</u> 141.400	<u>2021/07</u> 107.785	Türkiye genelinde konut satışları Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %17,0 azalarak 141 bin 400 olmuştur. Konut satışlarında İstanbul 24 bin 286 konut satışı ve %17,2 ile en yüksek paya sahip olmuştur.
Türkiye İmalat PMI (İSO-IHS Markit)	<u>2021/08</u> 54,1	<u>2021/07</u> 54,0	Temmuz'da 54,0 olarak ölçülen manşet PMI, Ağustos'ta 54,1'e yükselerek imalat sektörünün performansında güçlü iyileşmeye işaret etmiş ve Ocak ayından bu yana yüksek düzeyine ulaşmıştır. Böylece faaliyet koşulları üst üste üçüncü ay güçlenmiş olmuştur.
Euro Bölgesi İmalat PMI (IHS Markit)	<u>2021/08</u> 61,4	<u>2021/07</u> 62,8	IHS Markit'in açıkladığı Euro Bölgesi imalat satın alma yöneticileri endeksi (PMI) ağustos ayında, temmuz ayındaki 62,8 puandan, 61,4 puana gerilemiş ve son 6 ayın en yavaş büyümesini göstermiştir.
Ekonomik Güven Endeksi (TÜİK, TCMB)	<u>2021/08</u> 100,8	<u>2021/07</u> 100,1	Ekonomik güven endeksi Temmuz ayında 100,1 iken, Ağustos ayında %0,7 oranında artarak 100,8 değerine yükselmiştir. Ekonomik güven endeksindeki artış, reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklanmıştır.
Bankacılık Sektörü NPL Rasyosu (BDDK)	<u>2021/07</u> 3,71%	<u>2021/06</u> 3,66%	Temmuz 2021 döneminde Türk Bankacılık Sektörünün, aktif büyüklüğü 6.712.255 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Krediler %8,6 artarak 3.882.699 milyon TL , menkul değerler %11,8 artarak 1.142.813 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu dönemde kredilerin takibe dönüşüm oranı %3,71 olmuştur.
Bütçe Dengesi (Milyar TL) (Haz. Mal. Bak.)	<u>2021/08</u> 40,8	<u>2021/07</u> -45,8	2021 yılı Ağustos ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 105,7 milyar TL, bütçe gelirleri 146,5 milyar TL ve bütçe fazlası 40,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, faiz dışı bütçe giderleri 92 milyar TL ve faiz dışı fazla ise 54,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.
Cari Denge (Mio USD) (TCMB)	<u>2021/07</u> -683	<u>2021/06</u> -1.127	Cari işlemler açığı, bir önceki yılın Temmuz ayına göre 1.306 milyon ABD doları azalarak 683 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda on iki aylık cari işlemler açığı 27.832 milyon ABD doları olmuştur.